

Reagim publik i Qendrës për Drejtësi Gjinore për mosmiratimin e Planit Vendor të Veprimit për Barazinë Gjinore në Bashkinë Durrës

Mosmiratimi i Planit Vendor të Veprimit për Barazinë Gjinore në Bashkinë Durrës, si pasojë e keqinterpretimit të konceptit të "qasjes transformuese gjinore", është një zhvillim shqetësues për të drejtat e grave dhe vajzave, por edhe për cilësinë e vendimmarrjes publike.

Qasja transformuese gjinore **nuk ka të bëjë me ndryshimin e identitetit gjinor, statusit civil apo përkufizimit ligjor të familjes**. Ajo është një qasje e njohur ndërkombëtarisht në hartimin e politikave publike, që synon të adresojë stereotipet, normat diskriminuese dhe barrierat strukturore që pengojnë gratë dhe burrat të gëzojnë në mënyrë të barabartë të drejtat dhe mundësitë e tyre. Kjo është sqaruar edhe nga Bashkia Durrës dhe UN Women gjatë debatit publik për miratimin e Planit Vendor të Veprimit për Barazinë Gjinore në Bashkinë Durrës.

Qasja transformuese gjinore (gender-transformative approach) është një qasje e përdorur gjerësisht nga organizatat ndërkombëtare, si UN Women, UNICEF, Organizata Botërore e Shëndetësisë, Instituti Europian për Barazinë Gjinore dhe OECD, për hartimin dhe zbatimin e politikave që synojnë arritjen e barazisë gjinore.

Në thelb, kjo qasje **nuk synon të ndryshojë gjininë biologjike të njerëzve apo identitetin e tyre gjinor**. Ajo synon të transformojë normat, stereotipet dhe marrëdhëniet e pabarabarta të pushtetit që krijojnë ose përforcojnë diskriminimin ndaj grave dhe vajzave, por edhe ndaj burrave dhe djemve në role të caktuara.

Cfarë nënkupton në praktikë?

Një qasje transformuese gjinore synon të:

- sfidojë stereotipet gjinore (p.sh. se gratë duhet të kujdesen vetëm për familjen ose se burrat nuk duhet të shprehin emocionet);
- adresojë shkaqet rrënjësore të pabarazisë gjinore, jo vetëm pasojat e saj;
- promovojë pjesëmarrje të barabartë të grave dhe burrave në vendimmarrje;
- përfshijë burrat dhe djemtë si aleatë në promovimin e barazisë gjinore;
- ndryshojë praktikatat institucionale që krijojnë ose ruajnë pabarazi.

Një shembull i thjeshtë

Nëse një bashki konstaton se shumë pak gra marrin pjesë në konsultimet publike:

- **Qasje neutrale gjinore:** organizon konsultimin pa bërë ndryshime.
- **Qasje e ndjeshme gjinore:** vëren se gratë marrin pjesë më pak dhe përpiqet t'i ftojë ato.
- **Qasje transformuese gjinore:** analizon pse gratë nuk marrin pjesë (orari, kujdesi për fëmijët, normat sociale, mungesa e informacionit, etj.) dhe ndryshon mënyrën e organizimit të konsultimeve për të hequr këto pengesa.

Pra, nuk mjafton të thuhet "gratë mund të marrin pjesë" por duhen ndryshuar edhe kushtet që ua vështirësojnë pjesëmarrjen.

A ka lidhje me identitetin gjinor?

Ky është një nga keqkuptimet më të shpeshta.

Në dokumentet e politikave publike, "**qasja transformuese gjinore**" nuk është sinonim i diskutimeve mbi identitetin gjinor apo orientimin seksual. Ajo lidhet me mënyrën se si hartohen dhe zbatohen politikat publike për të eliminuar pabarazitë midis grave dhe burrave, duke adresuar normat dhe strukturat që i krijojnë ato.

Në kontekstin e Ligjit për Barazinë Gjinore në Shqipëri

Në kontekstin e ligjit shqiptar, kjo qasje nënkupton që institucionet publike duhet të hartojnë politika që nuk kufizohen vetëm në trajtimin e pasojave të pabarazisë, por që ndërhyjnë edhe mbi shkaqet strukturore të saj. Kjo mund të përfshijë:

- politika për rritjen e punësimit të grave;
- masa për rritjen e përfaqësimit të grave në vendimmarrje;
- parandalimin e dhunës me bazë gjinore;
- buxhetimin gjinor;
- eliminimin e stereotipeve gjinore në arsim, media dhe institucionet publike.

Me pak fjalë, **qasja transformuese gjinore nuk synon të ndryshojë njerëzit; ajo synon të ndryshojë kushtet dhe normat shoqërore që prodhojnë pabarazi**, me qëllim që gratë dhe burrat të kenë mundësi dhe të drejta të barabarta.

Plani Vendor për Barazinë Gjinore nuk ndryshon legjislacionin shqiptar dhe nuk krijon kategori të reja juridike. Ai synon të përmirësojë jetën e qytetarëve përmes:

- ✓ fuqizimit ekonomik të grave;
- ✓ rritjes së pjesëmarrjes së grave në vendimmarrje;
- ✓ përmirësimit të shërbimeve sociale;
- ✓ parandalimit dhe adresimit të dhunës ndaj grave dhe dhunës në familje;
- ✓ planifikimit të politikave dhe buxheteve vendore që marrin në konsideratë nevojat e grave, burrave, vajzave dhe djemve.

Si organizatë që ka kontribuar aktivisht në procesin e mbrojtjes së Ligjit për Barazinë Gjinore, ne ritheksojmë se politikat publike duhet të bazohen në fakte, standarde ligjore dhe ekspertizë, jo në keqinformim apo interpretime të pasakta.

Qendra për Drejtësi Gjinore në Shqipëri

Barazia gjinore nuk cenon familjen. Përkundrazi, ajo kontribuon në ndërtimin e një shoqërie më të drejtë, ku çdo grua, burrë, vajzë dhe djalë ka mundësi të barabarta për të jetuar me dinjitet, siguri dhe pjesëmarrje të plotë në jetën shoqërore.

I bëjmë thirrje institucioneve vendore dhe të gjithë aktorëve politikë që debatet mbi politikat publike të zhvillohen mbi bazën e informacionit të saktë, detyrimeve ligjore dhe interesit më të mirë të qytetarëve.